

NOWE STANOWISKA *DIPLOSCHISTES MUSCORUM* (SCOP.) R. SANT. (ZLICHENIZOWANE ASCOMYCOTA) W POLSCE ZACHODNIEJ

LUDWIK LIPNICKI, PIOTR GROCHOWSKI

Zakład Biologii i Ochrony Przyrody, Akademia Wychowania Fizycznego,
Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej,
ul. Estkowskiego 13, 66-400 Gorzów Wielkopolski

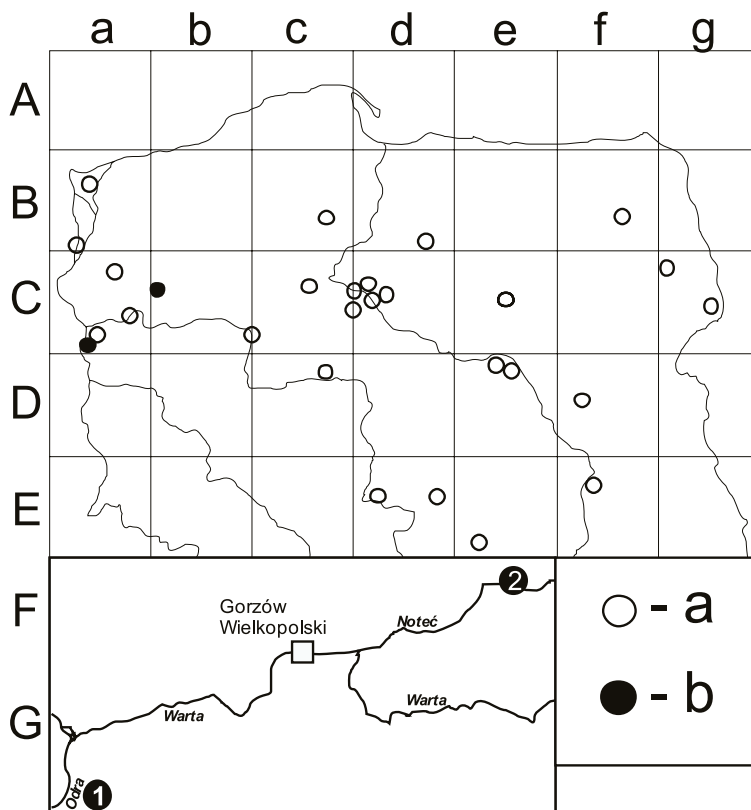
Abstract: The paper presents two new localities of *Diploschistes muscorum* located in lowland of the western part of Poland. They are: “Pamięcin” reserve and vicinity of Drezdenko town

Key words: *Diploschistes muscorum*, lichens, western Poland, new localities

WSTĘP

Słonecznica mchowa *Diploschistes muscorum* ma bardzo szeroki zasięg występowania w Europie: od szpilkowych lasów borealnych na północy po rejony śródziemnomorskie. Jest gatunkiem fotofilnym; występuje głównie w miejscach odsłoniętych i nasłonecznionych, przede wszystkim w murawach psammofilnych i zbiorowiskach kserotermicznych. Preferuje podłoże od kwaśnego do obojętnego. Osiedla się na glebie, szczątkach roślinnych i mchach oraz na podłożu krzemianowym, a także na plechach *Cladonia*, szczególnie z grupy *C. pyxidata* (Nowak, Tobolewski 1975; Wirth 1987; Kukwa, Kowalewska 2007). Pierwsze informacje o występowaniu tego porostu na terenach znajdujących się obecnie w granicach Polski opublikowali: Flotow (1849), Körber (1855), Duft (1863) i Rehman (1879). W ostatnim półwieczu z terenu Polski najczęściej stanowisk podano z obszarów górskich i wyżynnych (m.in.: Tobolewski 1958; Nowak 1961, 1998; Cieśliński 1979, 1981; Toborowicz 1983; Kiszka, Piórecki 1992; Kossowska 2008).

Z północnej i środkowej Polski gatunek był podawany z nielicznych stanowisk, m.in. z: okolic Wzgórz Radomszczańskich (Czyżewska 1981), Załęczańskiego Parku Krajobrazowego (Czyżewska 1986), rezerwatu „Grzędy” w Biebrzańskim Parku Narodowym (Czyżewska 1992), Puszczy Białowieskiej (Cieśliński, Tobolewski 1988), Puszczy Kozienickiej (Cieśliński 1997), Kazimierza Dolnego (Wójciak 1991), Pojezierza Wielkopolskiego (Dziabaszewki

Ryc. 1 Stanowiska *Diploschistes muscorum* (Scop.) R. Sant. w niżowej części Polski w siatce kwadratów ATPOL

a – stanowiska dotychczas znane; b – nowe stanowiska

Fig. 1. Distribution of localities of *Diploschistes muscorum* (Scop.) R. Sant. in the Polish lowland at the background of the ATPOL square grid

a – known localities; b – new localities

1962a; Glanc 1967), Puszczy Kampinoskiej (Zielińska 1967), Pomorza Zachodniego (Fałtynowicz 1992), Doliny Drwęcy (Rutkowski, Słowik 1999), Borów Tucholskich (Fałtynowicz 2000), Kujaw (Ceynowa-Giełdon 2001) oraz Białegostoku (Matwiejuk 2007). Historyczne stanowiska z niżowej części zachodniej Polski (Filipek 1974; Dziabaszewski 1962b) nie zostały współcześnie potwierdzone.

Autorzy dziękują dr. hab. Pawłowi Czarnocię za oznaczenie *Micarea erratica*.

MATERIAŁ I METODY

Nowe stanowiska *Diploschistes muscorum* zostały stwierdzone przy okazji badań terenowych prowadzonych w 1990 r. na obszarze rezerwatu „Pamięcin”, położonego między Kostrzynem nad Odrą a Słubicami, oraz w 2006 r. w okolicach Drezdenka. Potwierdzono również występowanie tego porostu przy przystanku PKP w Czarnowie (Lipnicki 1992).

Materiały zielnikowe zdeponowano w Zakładzie Biologii i Ochrony Przyrody AWF Poznań ZWKF w Gorzowie Wlkp.

OPIS STANOWISK

Nowe stanowiska znajdują się w zachodniej części Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, w Kotlinie Gorzowskiej. Numer stanowiska odpowiada numerowi na mapce (ryc. 1). Przy opisach podano numer kwadratu ATPOL zgodnie z założeniami atlasu (Cieśliński, Fałtynowicz 1993).

Stanowisko 1 [Ca-83]. Rezerwat florystyczny „Pamięcin” między Kostrzynem nad Odrą a Słubicami (52°27'54"N, 14°39'59"E). Porost występuje w środkowej części rezerwatu, na piaszczysto-gliniastej glebie, na dnie wąwozu, w murawie kserotermicznej. Główne gatunki towarzyszące to: *Cladonia subulata*, *C. grayi*, *C. pocillum*, *C. pyxidata* i *C. fimbriata*.

Stanowisko 2 [Cb-41]. Drezdenko – północna część miasta (dawne Radowo), na dnie wyrobiska żwirowego, po wschodniej stronie drogi nr 164 Drezdenko–Zagórze, około 150 m w kierunku północnym od linii kolejowej Kostrzyn nad Odrą–Krzyż (52°51'59"N, 15°49'59"E). Porost rośnie na piaszczysto-żwirowej glebie oraz na powierzchniach kamyków. Z *Diploschistes muscorum* występują: *Cladonia subulata*, *C. pyxidata*, *C. fimbriata*, a na kamykach – *Micarea erratica*.

LITERATURA

- Ceynowa-Giełdon M. (2001): Kalcylfilne porosty naziemne na Kujawach. Ss. 43. Wyd. UMK. Toruń.
- Cieśliński S. (1979): Udział oraz rola diagnostyczna porostów naziemnych w zbiorowiskach roślin naczyniowych Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej i jej pobrzeży. Ss. 250. Wyd. WSP. Kielce.
- Cieśliński S. (1981): Nowe i bardziej interesujące gatunki porostów naziemnych na Wyżynie Kielecko-Sandomierskiej i jej pobrzeżach. Ss. 250. Wyd. WSP. Kielce.
- Cieśliński S. (1997): Porosty. [W:] Zielony R. (red.). Lasy Puszczy Kozienickiej: 106–121. Wyd. SGGW. Warszawa.
- Cieśliński S., Fałtynowicz W. (1993): Atlas of geographical distribution of lichens in Poland. Ss. 67. W. Szafer Inst. of Bot. Polish Acad. of Sci. Kraków.
- Cieśliński S., Tobolewski Z. (1988): Porosty (Lichenes) Puszczy Białowieskiej i jej za-

- chodniego przedpola. *Phytocoenosis*, 1 (N.S.), Suppl. *Cartographiae Geobotanicae*, 1: 3–216.
- Czyżewska K. (1981): Flora porostów Wzgórz Radomszczańskich i ich pobrzeży. *Acta Univ. Lodz., Folia Bot.*, 1: 225–256.
- Czyżewska K. (1986): Flora porostów naziemnych w Załęczańskim Parku Krajobrazowym (Wyżyna Wieluńska). *Acta Univ. Lodz., Folia Sozol.*, 2: 315–341.
- Czyżewska K. (1992): Syntaksonomia śródlądowych muraw napiaskowych. *Monogr. Bot.*, 74: 1–174.
- Duft A. (1863): Verzeichnis der um Stettin und in Vorpommern gesammelten Lichenen. *Verh. Bot. Ver. Prov. Brandenburg*, 5: 98–118.
- Dziabaszewski B. (1962a): Porosty okolic Poznania na tle porostów Wielkopolski. *Pr. Kom. Biol. PTPN*, 22(4): 1–159.
- Dziabaszewski B. (1962b): Porosty wyspy Wolin ze szczególnym uwzględnieniem parku narodowego. *Pr. Kom. Biol. PTPN*, 22(5): 1–48.
- Fałtynowicz W. (1992): The lichens of Western Pomerania (NW Poland). An ecogeographical study. *Polish Botanical Studies*, 4: 1–182.
- Fałtynowicz W. (2000): *Diploschistes muscorum* i inne interesujące gatunki porostów w Borach Tucholskich (północna Polska). *Acta Botanica Cassubica*, 1: 143–145.
- Filipek M. (1974): Murawy kserotermiczne regionu Dolnej Odry i Warty. *Pr. Kom. Biol. PTPN*, 38: 1–109.
- Flotow J. (1849): *Lichenes Florae Silesiae*. I. Jahrb. *Schles. Ges. Vaterl. Kultur*, 27: 97–135.
- Glanc K. (1967): Flora porostów i jej udział w zespołach leśnych nadleśnictwa doświadczalnego Zielonka pod Poznaniem. *Roczn. WSR w Poznaniu, Wydz. Leśn.*, 34(8): 137–182.
- Kiszka J., Piórecki J. (1992): Porosty Gór Słonnych w Karpatach Wschodnich. Ss. 95. *Zakł. Fizjografii i Arboretum w Bolestraszczykach. Bolestraszyce koło Przemyśla*.
- Körber G.W. (1855): *Systema Lichenum Germaniae. Die Flechten Deutschland, insbesondere Schlesiens*. Ss. 459. Breslau.
- Kossowska M. (2008): Lichens growing on calcareous rocks in the Polish part of Sudety Mountains. *Acta Bot. Silesiaca Monogr.*, 3: 1–108.
- Kukwa M., Kowalewska M. (2007): New or interesting records of lichenicolous fungi from Poland V. Species mainly on *Cladonia*. *Herzogia*, 20: 199–207.
- Lipnicki L. (1992): Porosty rezerwatu „Słońsk”. [W:] Agapow L. (red.). *Flora i fauna rezerwatu przyrody „Słońsk”*: 28–32. *Gorzów Wlkp.*
- Matwiejuk A. (2007): Porosty Białegostoku jako wskaźniki zanieczyszczenia atmosfery. Ss. 102. *Wyd. Ekonomia i Środowisko. Białystok*.
- Nowak J. (1961): Porosty Wyżyny (Jury) Krakowsko-Częstochowskiej. *Monogr. Bot.*, 11(2): 1–126.
- Nowak J. (1998): Porosty Beskidów Wyspowego i Żywieckiego, Pasma Jałowca i Masywu Babiej Góry. *Monogr. Bot.*, 83: 1–131.
- Nowak J., Tobolewski Z. (1975): *Porosty polskie*. Ss. 1172. PWN. Warszawa–Kraków.
- Rehman A. (1879): Systematyczny przegląd porostów znalezionych dotąd w Galicji Zachodniej opracowany na podstawie własnych i cudzych spostrzeżeń. *Spraw. Kom. Fizjogr. PAU*, 13: 3–66.
- Rutkowski P., Słowik J. (1999): Flora porostów doliny Drwęcy w okolicy Nowego Miasta Lubawskiego. *Fragm. Flor. Geobot. Polon.*, 6: 211–217.
- Tobolewski Z. (1958): Porosty Pienin. *Pr. Kom. Biol. PTPN*, 17(5): 1–124.
- Toborowicz K. (1983): Porosty Obszaru Chęcińskiego w Górach Świętokrzyskich. *Fragm. Flor. Geobot.*, 29(1): 121–188.
- Wirth V. (1987): *Die Flechten Baden-Württenbergs*. Ss. 184–187. Verlag E. Ulmer. Stuttgart.
- Wójciak H. (1991): Porosty wapiennych zboczy leżących w kierunku południowo-zachodnim od

Kazimierza Dolnego. [W:] Lipnicki L. (red.). V Zjazd Lichenologów Polskich: 51–54. Inst. Bad. Ekspertyz Nauk. Gorzów Wlkp.
Zielińska J. (1967): Porosty Puszczy Kampinoskiej. Monogr. Bot., 24: 1–129.

NEW LOCALITIES OF *DIPLOSCHISTES MUSCORUM* (SCOP.) R. SANT.
(LICHENIZED ASCOMYCOTA) IN WESTERN POLAND

Summary

The paper contains a description of two new localities of *Diploschistes muscorum* in Poland. They are: “Pamięcin” reserve, laid between Kostrzyn Oder and Słubice, and the second near Drezdenko. Additionally, the locality in Czarnów was confirmed on the south edges of National Park “Ujście Warty”.